

*...zal er ooit recht
worden gedaan?*

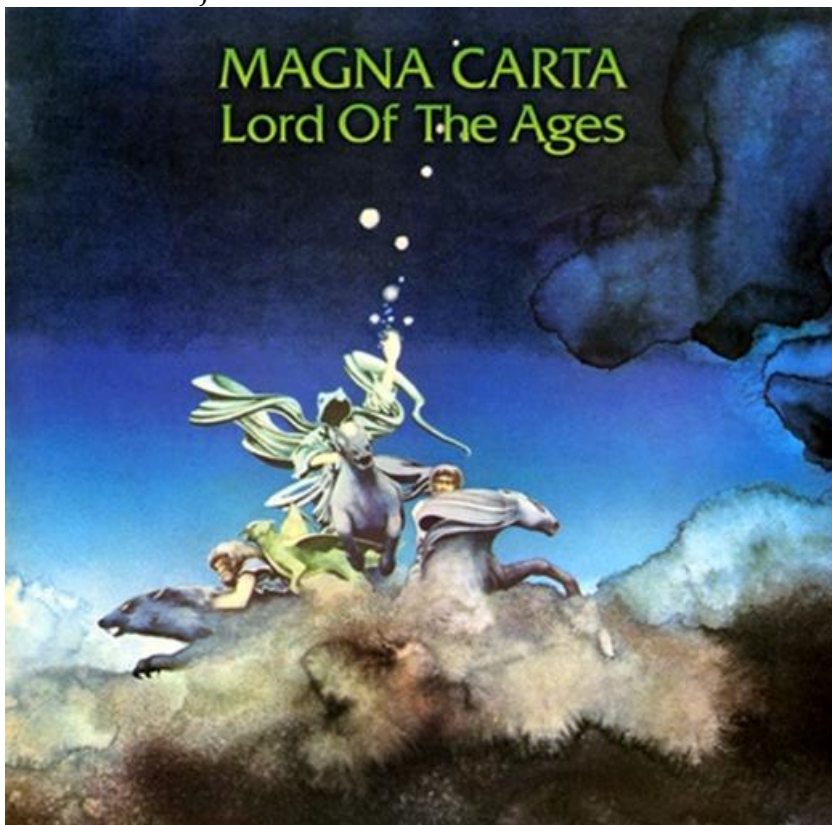
Meditatie ds. Gerard Rinsma zondag 30 juli 2017

Evangelielezing: Matthëus 13:44-52

Gemeente van onze heer Jezus Christus,

De kerkenraad had mij in haar uitnodigingbrief gevraagd of ik me aan het rooster van onze kerk zou willen houden; het rooster van onze kerk is opgesteld in een tijd, waarin men nog niet gewoon was om in de zomer 3, 4 weken eropuit te trekken. Vandaar dat we vanmorgen best wel een confronterende tekst uit het evangelie van Mattheüs hebben gehoord: als onderdeel van een langer betoog, dat Jezus in dit evangelie tegen zijn toehoorders houdt. Maar tegelijk een betoog, dat door Mattheüs ingekleurd is met de ervaringen van 50 jaar later, toen de stad Jeruzalem was ingenomen en verwoest door de Romeinse troepen onder leiding van legeraanvoerder Titus.

Kortom: er liggen werelden van verschil, oceanen van tijd, tussen deze tekst uit het verleden en deze zondag en ons leven nu. Voor de liefhebbers onder ons: het heeft zelfs ooit een popgroep geïnspireerd om er een prachtig lied over te schrijven:

Lord Of The Ages' kent een sprookjesachtige tekst over een machtige, mysterieuze ruiter die de wereld lijkt te vernietigen. Het nummer wordt een hit en is afkomstig van Magna Carta's tweede gelijknamige album (1973).¹

¹ Lord Of The Ages stond op 1734 in de top 2000 van 2017

De Heer van de eeuwen, die erop rijdt om de oogst binnen te halen. Bijbeler kan het bijna niet. *Zo zal het gaan bij de voltooiing van deze wereld: de engelen zullen eropuit trekken en de kwaadwilligen van de rechtvaardigen scheiden, en ze zullen hen in de vuuroven ²werpen, waar ze zullen jammeren en knarsetanden.* En dat is niet verwonderlijk, als je weet dat de schrijver componist en zanger ooit theologie studeerde King's college London met de bedoeling om priester te worden. Maar uiteindelijk werd hij geen priester, maar leider van folkrockgroep Magna Carta. Maar z'n afkomst verloochende hij niet, zoals blijkt. ³

² Etymologie[Het woord holocaust betekent "brandoffer" en is afgeleid van het Oud-Griekse woord ὁλόκαυστον (holokauston), wat letterlijk 'geheel verbrand' betekent. Dit was in de oudheid een aanduiding voor een brandoffer aan een godheid. Het woord holocaust bestond in die betekenis ook in het Middelnederlands in de 14e eeuw, maar is daarna in onbruik geraakt.[3]

Betekenisverschuiving en toepassing[bewerken]

Volgens het Oxford English Dictionary stamt de eerstbekende Engelse vermelding van het woord holocaust in de zin van massamoord uit 1833, toen de Schotse journalist Leitch Ritchie in een beschrijving van de oorlogen van de Franse middeleeuwse koning Lodewijk VII vertelde dat hij "eens een holocaust maakte van dertienhonderd mensen in een kerk", een massamoord met vuur op de inwoners van Vitry-le-François in 1142.[4] In de vroege 20e eeuw, voorafgaand aan de Tweede Wereldoorlog, gebruikten Winston Churchill en andere contemporaine schrijvers het om te verwijzen naar de Armeense genocide tijdens de Eerste Wereldoorlog.[5] Er wordt verwezen naar de Armeense genocide in de titel van het gedicht "The Holocaust" (gepubliceerd als boekje in 1922) en het boek *The Smyrna Holocaust* (1923) gaat over het verbranden en massamoorden van Armenen.[6] De eerste keer dat het woord 'holocaust' in het Engels werd toegepast op de genocide door de nazi's was in 1942, maar pas in de jaren 1950 hebben historici de geschiedkundige term 'de Holocaust' (met bepaald lidwoord en hoofdletter) ingevoerd. Algemeen wordt aangenomen dat door de Amerikaanse televisieserie *Holocaust* (van de Joods-Amerikaanse regisseur Gerald Green), voor het eerst uitgezonden in de VS van 16 tot 19 april 1978 en later ook in tal van Europese landen, de belangrijkste bijdrage heeft geleverd aan het populariseren van de term in deze betekenis in de meeste talen waaronder het Nederlands.[3] Van Dale's Groot Woordenboek der Nederlandse Taal, tiende druk (1976), vermeldt onder Holocaust nog slechts de betekenis brandoffer.

³ <https://www.magnac.com/articles/millennium.shtml>

Lord of the Ages and the Millennium

Chris Simpson took his theology degree at Kings College London, with a view to becoming a priest. Whilst at university it became apparent that he had a great talent for the written word, music and the acoustic guitar. After much agonising and seeking the advice of his Dean he realised that his path in life was to be 'the road', a term used by musicians to describe their life. In Chris's case this is an apt description, for now, in his thirtieth year as a musician, he can tell you that he has worked in 65 different countries and that the number is still growing. His zest for life and adventure remains undiminished. He is a fountain of stories, all true, born of experiences most people could only dream of.

In 1969 he formed a band 'Magna Carta' as a vehicle for his music. There have been many changes of personnel through the years, but as long as Chris continues to work, Magna Carta will survive.

Chris Simpson

In 1973 the work *Lord of the Ages* was penned. It was released by Phonogram in the midst of legal wrangles and for this reason was given very little publicity. Even without the usual music business hype it sold more than a million copies and is still selling today. Over the years this album has been used to teach English in schools in Europe, has been the subject of many theses, was an anthem for the Portuguese in their bloodless revolution has been described as 'unique in the modern music world', and is still requested at every Magna Carta concert. In April, Phonogram, now Universal, are releasing this album again, on CD, along with four other Magna Carta albums. There will also be an anthology out on CD.

As this is Magna Carta's thirtieth year, and the last year of the millennium, Magna Carta want to take the spiritual message in *Lord of the Ages* to the world.

When the subject was first broached Chris was not sure that he should revive a piece of music that was written almost thirty years ago, but circumstances have changed his mind and he has to admit that it is more relevant to today than it was then.

Want de vraag die achter dit lied en achter dit gedeelte van het evangelie Mattheüs staat, is of er ooit recht zal worden gesproken? Zullen de daders worden berecht, zullen de mensen, die de dood van zoveel onschuldige mensen op hun geweten hebben, worden gestraft? En dan denk ik niet eens aan Britse generaals, die 100 jaar geleden duizenden jonge soldaten de dood injoegen bij de slag van Paschendael⁴, waarbij in totaal 450.000 doden vielen; dan hebben we het ook niet over de lijst van tirannen met het bloed van duizenden, tienduizenden onschuldigen aan hun handen.

Nee, dan denk ik aan het vriendinnetje van mijn neef, die drie jaar geleden haar ouders verloor bij de vliegtuigramp van de MH 17. Dezelfde zondag

Chris like many of us is concerned about the changing face of our so-called civilised world and feels that he has something which is of value in these war-ravaged times. He intends to extend the musical content of the piece, without changing the original words, add a startling dialogue as a 'forward' and arrange the whole thing to be performed by Magna Carta by the time their November tour of Holland comes around. The aim is to have a choir at each venue and to record and video live performances. In addition, the sheet music will by then be available to any other party wishing to give their own performance of this monumental work

⁴ De Derde Slag om Ieper, ook bekend als de Slag om Passendale (en internationaal bekend als Passchendaele), was een grote veldslag die in 1917 tijdens de Eerste Wereldoorlog door Britse, Belgische, ANZAC en Canadese troepen enerzijds en het Duitse leger anderzijds werd uitgevochten aan de Ieperboog.

Op 31 juli 1917 begon de Britse veldmaarschalk sir Douglas Haig aan zijn Derde Slag om Ieper om de Duitsers de genadestoot toe te brengen. Zijn plannen, die hij ondanks tegenwerking van de Britse premier David Lloyd George wist door te zetten, bestonden erin het Duitse 4e leger van generaal Sixt von Armin ten val te brengen, langs de kust op te rukken en noordwaarts richting Oostende en Zeebrugge te trekken om de havens, in die tijd door de Entente-machten abusievelijk aangezien voor de gevaarlijkste Duitse onderzeebootbases, te heroveren. Resultaat[bewerken]

De totale Britse verliezen aan het Westelijk Front tussen 31 juli en 1 december bedroegen 448.614 man aan doden, gewonden, zieken, deserteurs, vermisten en krijgsgevangenen, waaronder 244.897 aan de frontsector van het offensief, zieken en deserteurs niet meegerekend. In aanmerking nemend dat zelfs bij een puur verdedigende opstelling ook zo'n 50.000 man door artillerievuur uitgeschakeld zouden zijn, moet men de extra verliezen door het offensief op een kleine 200.000 man stellen, een derde daarvan gesneuveld. De totale Duitse verliezen in Vlaanderen gedurende dezelfde periode bedroegen 270.710 man. Bij de Fransen vielen ongeveer 8500 doden, de overige verliezen zijn niet bekend. De totale verliezen door dit offensief aan beide zijden bij elkaar optellend komen we aan ruwweg 450.000 man. Dit is een overweldigend aantal slachtoffers in verhouding tot de slechts acht kilometer die het front verschoven is, maar helaas geen uitzondering in deze oorlog.

Sir Douglas Haig kreeg de schuld omdat hij niet de gewenste doorbraak kon forceren. Hij dacht dat de Duitse troepen op instorten stonden en wilde daarom niet opgeven. Hij bleef echter aan als Brits opperbevelhebber in Frankrijk.

Met deze slag werd het hoofddoel bereikt om een belangrijk deel van het Duitse leger door de Britse artillerie uit te schakelen. In aanmerking nemend dat zonder kanonvuur de normale verliesratio in deze omstandigheden ongeveer één op tien zou geweest zijn, is het succes van de Britse artillerie inderdaad opmerkelijk. Het was eigenlijk een geplande uitputtingsslag, waarbij de optimistische doelstellingen van Haig maar een voorwendsel waren om de onwillige politici over te halen. Desalniettemin geldt de slag tegenwoordig, meer nog dan de Slag om de Somme, als hét voorbeeld van een zinloze aanval.

De slag was afgelopen op 10 november 1917. Behalve de uitputting van het Duitse leger had de slag vooral negatieve effecten aan de zijde van de Entente. De nu gevormde saillant bij Passendale was eigenlijk onverdedigbaar en de Canadezen die haar gedurende de winter desalniettemin behielden, leden daarbij verschrikkelijke verliezen door Duits vuur. Doordat de meeste reserves verbruikt waren, kon Haig op 20 november het succes van de tanks in de Slag om Kamerijk niet uitbuiten. De politici waren van walging over de slachting vervuld en weigerden versterkingen naar het front in Vlaanderen te sturen. Daardoor werd het Britse leger erg kwetsbaar bij het Duitse voorjaarsoffensief. In april 1918 ging alle terreinwinst weer in korte tijd verloren in de Vierde Slag om Ieper. Aan de Duitse kant nam de auteur Ernst Jünger (1895-1998) als soldaat aan de slag deel. Zijn ervaringen beschreef hij in zijn eerste roman *In Stahlgewittern*.

als nu zat zij in de kerk, toen ik een lied zong dat aan het eind van de dag alles goed zou komen. Na afloop van mij vroeg ze mij hoe ik dat zo zeker wist. Het enige wat ik kon zeggen, was: dat hoop ik.⁵

Want voor veel, heel veel Nederlanders staat 17 juli in het geheugen gegrift. En zullen ze in lengte van dagen weten te herinneren wat ze deden op het moment dat ze het nieuws van de crash van MH 17 hoorden

Ik zat die donderdag in de tuin en werd door mijn nichtje naar binnen geroepen. "Ein Flugzeug ist abgestürzt", zei ze. Aanvankelijk dacht ik: dat is wel eens vaker gebeurd. Maar toen vertelde mijn vrouw: "het vliegtuig is door Russische separatisten neergeschoten." "Was het dan een Oekraïens vliegtuig?", vroeg ik. "Nee", zei ze, "het was een vliegtuig van Maleisië en er waren ook Nederlanders aan boord." Toen ik daarop de beelden op televisie zag, begreep ik dat het heel ernstig was. Maar zoals dat gaat als je de slachtoffers niet kent, ben je niet direct persoonlijk geraakt.

Maar dat veranderde toen ik de dag erop in de winkel van mijn broer (Gorredijk) aangesproken werd door Annelies, de cheffin. Of ik al had gehoord van de ouders van de vriendin van mijn neef. Nee, dat had ik niet. Ze vertelde: ook zij hadden donderdag in het vliegtuig gezeten en ook zij waren daarbij verongelukt. Even stond mijn verstand stil en was ik sprakeeloos; daarna realiseerde ik me dat ik zondag de kerkdienst zou leiden in hetzelfde Gorredijk. Tegelijkertijd kwam voor mij op dat moment de aanslag op vlucht MH17 voelbaar dichtbij; en nog dichterbij, toen de woensdag erop de rouwkaart van haar ouders bij ons in de bus gleed.

En ik dacht bij mezelf: wat heb je als kerk in zo'n situatie te bieden? Wat zou je als dominee in zo'n situatie kunnen zeggen?

Maar misschien is het beter om helemaal niets te zeggen en eerst maar je mond houden en zwijgen. Zoals de vrienden van Job deden. Zeven dagen en zeven nachten bleven ze naast hem op de grond zitten zonder iets tegen hem te zeggen, want ze zagen hoe vreselijk hij leed.⁶

Vanuit die ervaring is het boek Job ook geschreven; toen in de oudheid in Israël gaandeweg het inzicht groeide dat de rechtvaardigen vaker niet dan wel werden beloond en omgekeerd de kwaadwillenden vaker niet dan wel werden gestraft.⁷ In het boek Job komen zijn vrienden weliswaar

⁵ In die dienst hebben we de twee Gorredijkster inzittenden herdacht en in de voorbeden voor de nabestaanden gebeden. In het bijzonder voor mijn neef en zijn vriendin, die samen met mijn broer en schoonzus in de dienst aanwezig waren. Na afloop heb ik haar even tegen me aan gedrukt en heel veel sterkte gewenst. Want ze leek zo klein en kwetsbaar.

⁶ Job 2:13

⁷ Schillebeeckx, Gerechtigheid en Liefde pg. 122-123 Precies in dit begrip, en daardoor zelfs in de joodse godsdienst, gaat zich een crisis aftekenen, die duidelijk wordt in Job en in de Prediker, al is beider oplossing zeer

met allerlei verklaringen, allemaal met de bedoeling om aan te tonen dat het oude bestel toch wel rechtvaardig is⁸ en God vast niet zonder reden Job zo heeft geslagen.⁹

Maar ook al wordt hij gewaarschuwd door z'n vrienden¹⁰, Job blijft zich verzetten tegen zo'n Godsbeeld; want ten diepste weet hij zich onschuldig, weet hij zich rechtvaardig. En weigert hij de redenering te aanvaarden dat achter wat hem is overkomen, toch wel ergens een goede bedoeling zit. En heel opmerkelijk; aan het eind wordt Job daarin door God in het gelijk gesteld. Want zo horen we God tegen een van de vrienden van Job, ene Elifaz uit Teman, zeggen: Ik ben in woede ontstoken tegen jou en je

uiteenlopend. In deze literatuur wordt het menselijk vanzelfsprekende van de band tussen rechtvaardig en goed handelen en een gelukkige en heilvolle levenssituatie verbroken (Job 22,2-3; 36,6-7; 33,26; 35,6-8). Ondanks zijn heilloze toestand is Job in geweten overtuigd van zijn gerechtigheid. Het verhaal van Job is tekenend voor deze problematiek. Job die in al zijn onverdiende ellende aanvankelijk klaagt dat God niet gerecht handelt (Job 34,5), krijgt van een vriend, Elihu te horen, dat God als schepper onpartijdig is; ieder en alles is zijn schepsel: vorsten (sirim), edelen (sowa) en armen (dallim) zijn voor Hem gelijk (34,9). Gods gerechtigheid toont zich vooral hierin, argumenteert Elihu, dat Hij de machtigen (kabbirim) omverwerpt als zij in afkeer van Jahwe sociaal onrechtvaardig worden, zo mateloos dat het onrecht der armen ten hemel schreit (Job 34,28). De mens heeft echter geen rechten tegenover God (4,17; 9,2; 25,4). Maar dit is juist Jobs probleem: zelf ervaart hij zich een tsaddiq, d.i. Inlet schuldig in de zin der wet'. De vraag naar Gods gerechtigheid wordt gesteld juist vanuit de contrastervaringen van de ongerechtigheid in de wereld. Job komt tot het inzicht dat de lijdensgeschiedenis van mensen theologisch niet te rationaliseren is, en dat de theologie van de band tussen goede daden en aardse beloning nonsens is. Volgens menselijk gewetensinzicht heeft hij zichzelf niets te verwijten. Maar wat is de mens tegenover God! Ten overstaan van de Heilige is geen mens tsaddiq of rechtvaardig (Job 9,2; 40,8). De oude band wordt dus niet volkomen doorgesneden; zedelijk-religieus handelen moet met heil te maken hebben. Maar hebben wij, mensen, wel een precies inzicht in waarachtige gerechtigheid naar het hart van God? Eigenlijk plaatst Job het traditionele Godsbeeld van zijn godsdienst op de helling. De zgn. God, garant van juiste vergelding en harmonie tussen rechtschapen leven en vooral stoffelijk welvarend leven, brengt hij voor het forum van menselijk kritisch ervaringsdenken. Deze God is niet Jahwe, de levende God, maar een theologisch gedachtespinsel. Tegen zulk een Godsbeeld eist hij menselijke rechten op". Rebels tegen een bepaald Godsbeeld, vertrouwt deze tsaddiq in z'n miserabele Jobssituatie op de waarachtige God die menselijke theologische systemen te boven gaat. Voor Job is onze mensenwereld juist 'niet in orde'; de situatie als zodanig theologisch willen rationaliseren, verwerpt hij; dit tekent zijn rebelse houding. Een God die zo'n ontwrichte geschiedenis zou willen, kan geen God zijn. Gods gerechtigheid moet anders gezien worden dan in al deze harmonisatiepogingen het geval is. Hij blijft geloven in het recht van de mens op geluk en levensvervulling, maar hij gelooft tegelijkertijd in de ware God. Hij blijft open voor ... Gods genade. Job is a.h.w. het oudtestamentisch voorbeeld van Jezus van Nazaret met zijn verkondiging van het rijk Gods waarin gerechtigheid woont.

⁸ Job 34:10-12 Elihu: Jullie die zo verstandig zijn, luister dus naar mij: het is verre van God om kwaad te doen, de Ontzagwekkende zal geen misdaad plegen. Hij vergeldt daarentegen de mens zijn daden, hij beslist over hem naargelang zijn doen en laten. God zal geen slechtheden begaan, de Ontzagwekkende zal het recht niet verdraaien.

⁹ Job 34:24-27 Elihu: God maakt korte metten met de machtigen en stelt anderen in hun plaats. Jazeker, hij doorziet hun daden en brengt hen in de nacht ten val; verpletterd liggen ze terneer. Ter plaatse, ten overstaan van allen, geselt hij hen voor hun goddeloosheid. Want ze hebben zich van hem verwijderd, ze slaan geen acht op de wegen die hij wijst;

¹⁰ Job 34:33-37 Elihu: Maar jij hebt zijn oordeel afgewezen! Jij, niet ik, moet kiezen. Zeg nu wat je denkt. Mensen met verstand zullen mij zeggen, en elke wijze man die naar mij luistert: Job spreekt zonder kennis van zaken, zijn woorden getuigen niet van inzicht. O, werd Job maar tot het uiterste beproefd, want hij praat als iemand die op kwaad uit is. Hij voegt zonde toe aan zonde, hij is opstandig waar wij bij zijn en spreekt zich keer op keer uit tegen God.”

twee vrienden, omdat jullie niet juist over mij hebben gesproken, zoals mijn dienaar Job.¹¹

Gelukkig, denk ik, zullen de meesten van ons niet meer in de valkuil van de vrienden van Job trappen en achter elke ramp een verborgen bedoe-ling van God zien. Maar veel meer zullen we, denk ik, Jobs woede en ver-ontwaardiging kunnen begrijpen. Als hij het uitroept: ik schreeuw: “On-recht!” – maar krijg geen antwoord. Ik roep om hulp – maar vind geen recht.¹² En verderop in het boek: O, wilde er maar iemand luisteren! Ik sta in voor wat ik heb gezegd. Laat nu de Ontzagwekkende antwoord geven, laat mijn tegenstander zijn klacht boekstaven!¹³ Kortom: Job daagt juist God uit: kom dan met bewijzen.

Zou het kunnen dat we daarom zoveel dichter bij Job staan dan bij zijn vrienden en dat we daarom ook meer sympathie voor hem voelen? Omdat we hem in zijn protest heel goed kunnen begrijpen?

Omdat we vroeg of laat in aanraking komen met het donker. In de wereld, in ons leven. Zijn er dingen stuk geraakt, worden er dingen kapot gemaakt. Scherven, scheuren, barsten, schrammen, bulten. Strooit iemand spijkers op het fietspad. Gooit iemand een steen door de ruit. Zet iemand iets lulligs over je op facebook. Of nog erger. Veel erger. Freek de Jonge liet diep in ziel kijken, toen hij een tekst voordroeg, die hij had gemaakt na het overlijden van zijn kleindochter:

*Naar wie gaat mijn verdriet
naar wie liever zelf getroost wordt
of naar wie weg kijkt
de pijn niet ziet
waar moet ik er mee heen
ik kan het niet alleen*

*naar wie gaat mijn verdriet
met wie kan ik er over praten
wie wil mijn zorgen kennen
en wie niet*

¹¹ Job 42:7 -10 Job, mijn dienaar, zal voor jullie bidden, want ik ben alleen hem goedgezind. Dan zal ik jullie niet blootstellen aan schande, ook al hebben jullie niet juist over mij gesproken, zoals mijn dienaar Job.’ 9 En Elifaz uit Teman, Bildad uit Suach en Sofar uit Naäma deden zoals de HEER had gezegd en de HEER was Job goedgezind. Nadat Job voor zijn vrienden had gebeden, bracht de HEER een keer in het lot van Job en hij gaf hem het dubbele van wat hij eerder bezat.

¹² Job 19:7

¹³ Job 31:35

*waar moet ik er mee heen
ik kan het niet alleen*

*vroeger had je god en kon je bidden
vroeger dacht je ach het komt wel goed
vroeger ging je nooit verloren
nu weet je niet waar je het zoeken moet*

*naar wie gaat mijn verdriet
ik wil er niemand mee belasten
ieder heeft zelf meer dan genoeg
ik laat het in een lied
daar gaat mijn verdriet*

En toch zeg ik: en toch is het leven niet zo door God bedoeld. Want horen we in het eerste scheppingsverhaal niet dat God keek naar alles wat hij had gemaakt en zag dat het zeer goed was? En dat Hij op de zevende dag rustte hij van het werk dat hij gedaan had? En dat hij om die reden de zevende dag zegende? En worden we niet uitgenodigd om zondag op zondag hetzelfde te doen? Om even stil te staan, te rusten en het leven als een geschenk te ervaren. Want zo zegt de psalmist:

*Vergeefs is het
dat je vroeg opstaat,
je laat te ruste legt,
je aftobt voor wat brood –
hij geeft het zijn lieveling in de slaap.¹⁴*

In diezelfde psalm noemt de dichter niet alleen zijn eigen leven, maar ook van zijn kinderen een geschenk van God: *Als pijlen in de hand van een schutter, zo zijn kinderen, verwekt in je jeugd.*¹⁵

Daar moest ik aan denken, toen ik vorige week op vakantie in Stavanger in een jeugdherberg logeerde. Het was onderdeel van een groot universitair ziekenhuis en toen we 's morgens aan het ontbijt zaten, ontdekten we dat we het restaurant deelden met kraamafdeling van het ziekenhuis. Om mij

¹⁴ Psalm 127:3-4

¹⁵ Psalm 127:2 Kinderen zijn een geschenk van de HEER, de vrucht van de schoot is een beloning van God. Als pijlen in de hand van een schutter, zo zijn kinderen, verwekt in je jeugd.

heen schoven jonge moeders op badslippers hun baby's in een boodschappen karretje voor zich uit en liepen ermee langs het koud buffet zoals in de supermarkt. En ik dacht aan de woorden, die jonge ouders ooit bij de doop hun kind hadden meegegeven:

We wisten ook toen met de doop dat jullie deel zouden krijgen door eigen wil en buiten je om aan wat duister is in deze wereld en niet goed. Maar bestemd daarvoor zijn jullie niet, dat hebben wij tot zekerheid; want jullie zijn bestemd voor het licht, dat God in deze wereld gebracht heeft in Jezus Christus. Niets liever willen wij dan dat jullie naar Hem leren kijken, naar dat licht. Daarbij willen we jullie helpen, samen, in vertrouwen op God, want van Hem zijn wij afhankelijk. Wij kunnen dat niet alleen; bij jullie doop hebben we God gevraagd of Hij jullie wil blijven vasthouden. De doop hebben we zo als een bezegeling, een belofte ervaren: zo zal het zijn, Hijzelf zal bij jullie zijn. Dat jullie dan iets van glans mogen afstralen in jullie eigen leven, in jullie eigen omgeving en daar waar het duister is. Door jullie te laten dopen hebben we willen uitspreken dat we zo, samen met anderen, jullie willen meenemen op deze weg, naar Gods toekomst, naar zijn Rijk, wetend dat Hijzelf ons zal blijven vasthouden.”¹⁶

In zijn gelijkenis noemt Jezus dat een schat, die in een akker verborgen ligt.¹⁷ Maar om die rechtmatig in bezit krijgen, vraagt het wel het totale kapitaal, waarover de vinder beschikt. Zoals ook man, die een kostbare parel had ontdekt, besluit om alles te verkopen wat hij had en die te kopen.¹⁸

¹⁶ Oecumenische Doopcatechese: bijlage 3: Christoffer en Gersten, voor als jullie groter zijn

¹⁷ Schillebeeckx, Jezus, het verhaal van een levende, pg. 132

Boven hebben we gezien dat Jezus' toekomstgerichtheid in de kern het komen van de Gods heerschappij betreft. Daarom geldt waakzaamheid. In de Jezus-echte eschatologische parabels gaat het steeds om het Godsrijk, de heerschappij van God, die in Jezus nabij is gekomen (Mc. 1,15) en in hem reeds werkzaam is (Lc. 11,20). maar toch „nog komend" (Mt. 6,10 par; Lc. 11,3), onbekend wanneer (Mc. 13,32) en van te voren onberekenbaar (Lc. 17,20-21). De eis tot waakzaamheid wijst erop, dat het komen van het koninkrijk Gods heil zal betekenen voor de waakzamen, ook al weten ze zich zondaars (Lc. 18,9-14) en onwaardig (Mt. 8. 8-9 par Lc.), maar oordeel voor wie dat niet is, voor wie intussen niet „handelend optreedt" (Mt. 7,24-27 par Lc.). De band tussen Gods heerschappij en orthopraxis komt vooral in de parabels naar voren. De gelijkenis van de talenten is daarvan een typisch voorbeeld (Mt. 25,14-30 par Lc. 19,12-27).

¹⁸ Idem. Pg. 132-133 Het talent dat de mensen is toevertrouwd, is het rijk Gods, weliswaar pure, ons overvallende genade, zoals bij het vinden van een schat (Mt. 13,44) of een kostbare parel (Mt. 13,45-46), maar niettemin een gebeuren dat van een ieder een volledige omkeer - metanoia -vraagt, waarvoor alles moet verkocht worden (Mt. 13,44). Het werkzaam werken-nú, gericht op het komen van het Godsrijk, komt ook terug in het verhaal van de vijf onbehoedzame en vijf behoedzame bruidsmisjes (Mt. 25, 1-13: vgl. 12,35-40). in verband met de dief (Lc. 12,39-40 par) en het vereffenen der rekeningen (Lc. 16,1-2; 12,42-48; Mt. 18,23; Lc. 7,41-43). Het moeten veelal reeds oudere parabels zijn, in Israël verteld in verband met het komende Godsoordeel. Maar verteld door Jezus - die door zijn hele optreden zelf al allerlei vragen oproept - en binnen zijn boodschap van de komende Gods heerschappij, gaat er een nieuwe diepte in oplichten, die om een disclosure-antwoord vraagt. Vooral, omdat men de praxis van het komende rijk nu reeds kan voltrekken: reeds nu moet het leven t.a.v. wat mensen gewoonlijk doen, ondersteboven worden gekeerd (metanoia). Vooral de parabel der talenten legt de nadruk op het ons toevertrouwd zijn van het rijk Gods. De derde knecht wordt gelaakt, niet omdat hij zoals de twee anderen geen risico's heeft durven nemen, maar omdat hij zelfs de ene mogelijkheid, die volkomen risico-vrij was, niet eens heeft aangegrepen. en dus eigenlijk onverschillig stond tegenover het hem toevertrouwde. Men zou dit verhaal beter de parabel „van de derde knecht" kunnen noemen. Gods heerschappij vraagt een corresponderend

M.a.w. met half werk is het niet gedaan. Ik zou er nog wel een preek over kunnen houden. Dat doe ik niet, maar het roept tegelijk veel vragen op. Hoe zit het met de boosdoeners, hoe zit het met de onrechtvaardigen. Zal er ooit in het koninkrijk recht worden gesproken? En recht worden gedaan? ¹⁹ Die vraag speelde toen en speelt ook nu; het is een vraag van alle tijden: zal recht worden gedaan? Met zijn antwoord wijst Jezus op de toekomst en maant om geduld te hebben: pas als het net vol is, en pas, als men het op de oever trekt, dan pas zal de vis gesorteerd worden.²⁰ Zo zal het gaan bij de voltooiing van deze wereld. Dan zullen de kwaadwilligen merken dat ze zichzelf gediskwalificeerd hebben. Amen.

handelen. Ook de parabel van de wakende knecht (omgewerkt tot een parousie-parabel), alsmede de parabel van de trouwe en ontrouwe knecht (Mt. 24,45-51 par; Lc. 12,42-46.47-48) willen op de noodzakelijkheid van waakzaamheid t.a.v. het komend Godsrijk, dat heil of oordeel kan betekenen. Jezus' oordeelsprediking blijkt uit de oorspronkelijke teneur van de parabellen de keerzijde van zijn prediking van het komende rijk Gods, dat om actieve waakzaamheid en om woekeren met het toevertrouwde pand vraagt. Waakzaamheid-nú met het oog op het komen-dán, Rijk Gods en orthopraxis.

¹⁹ NRC 20 juli 2017 Steven Derix Navalny en Strelkov leven in twee verschillende werelden

In een YouTube-debat gingen de oppositieleider en de nationalist in gesprek. Navalny nam niet altijd afstand van Strelkovs paranoïde wereldbeeld. Igor Strelkov wist dat de vraag zou komen en hij vertrok geen spier. „De volksweer (de separatisten) heeft de boeiing niet neergehaald”, zei de voormalige rebellenleider. „Mijn eer als officier verbiedt mij meer te zeggen.” Dat laatste was een intrigerende opmerking, maar oppositieleider Navalny vroeg niet door. Daarmee bleef de vraag wie er wél verantwoordelijk was voor het neerschieten van MH17 – het reguliere Russische leger bijvoorbeeld – in de lucht hangen.

Het affiche kon haast niet spannender. In de ene hoek de liberale oppositieleider Aleksej Navalny, de enige Russische politicus die zich tot nu toe officieel kandidaat heeft gesteld voor de Russische presidentsverkiezingen volgend jaar. In de andere hoek: de radicale nationalist en voormalig separatistenleider Igor Strelkov, die in het voorjaar van 2014 het stadje Slavjansk bezette en zo de oorlog in Oekraïne begon.

Navalny en Strelkov, zo bleek, leven in twee verschillende werelden. Navalny sprak over het aanpakken van de corruptie in Rusland. Strelkov wilde het hebben over het verenigen van het ‘hele Russische volk’ – ook de Wit-Russen en de Oekraïeners – in één staat, desnoods met geweld. Volgens Strelkov (zijn echte naam is overigens Girkin) zit het Westen („de economische en politieke vijand”) achter de „oligarchen” die het voor het zeggen hebben in Rusland. Aleksej Navalny nam niet altijd even overtuigend afstand van Strelkovs paranoïde wereldbeeld. En de oppositieleider weigerde zijn vingers te branden aan de vraag of Strelkov een oorlogsmisdadiger is. „Dat is een zaak voor justitie.”

²⁰ Idem, pg. 338 Het probleem van het uitblijven van de steeds verwachte parousie wordt in Q vooral in parabellen besproken (Mt. 24,43-44 — Lc. 12,39-40; Mt. 24,45-51 — Lc. 12,42b-46; Mt. 25,14-30 — Lc. 19,12-27; Mt. 13,31-32 — Lc. 13,18-19; Mt. 13,33 — Lc. 13,20-21), alsook in de Q-apocalyps (Mt. 24,26-28.37-41 — Lc. 17,23-24.26-27.30.34-35.37). Vanwege het „talmen” van de parousie wordt er vooral op waakzaamheid gewezen en vermaant men tegen voortijdige identificaties. De parousie zal voor iedereen duidelijk en openbaar zijn, maar zij laat zich niet aan voortekenen herkennen: zij gebeurt „plotseling”.

In deze Q-fase wordt de aardse Jezus zelf al geïdentificeerd met de (komende) Mensenzoon, in een volkomen on-apocalyptisch gebruik (parabel van de spelende kinderen op de markt: Mt. 11,16-19 — Lc. 7,31-35): de Mensenzoon-Jezus van Nazaret is een vriend van tollenaars en zondaars, het rijk van universele vrede begint; zijn aardse 'even staat al in de schaduw van de aanbreekende basileia; Jezus verwerpen of aannemen heeft eschatologische relevantie.